

DIATRIBA
DE
AMBITU VETERI,
ET
NOVO
QUAM

In Alma & Perantiqua Universitate
Coloniensi Ordinario sub

PRÆSIDIO

*Prænobilium, Clarissimorum, Consultissimorumque
Virorum ac Dominorum,*

D. GERARDI ERNESTI HAMM,
J. U. D.

Professoris Ordinarii, & Publici, Venerandæque Facultatis
Juridicæ Dictatoris,

Nec non

D. GUILIELMI DE MONTE, J. U. D.

Professoris Ordinarii, & Publici, ejusdemque Facultatis Fisci,
*Pro consequenda in utroque Jure Summi Gradûs Licentia in
Publico Juris Auditorio Defendet*

Autor

FRANCISCUS CAROLUS HILLESHEIM,

Canonicus Archi-Diaconalis Collegiatæ Ecclesiæ B. M. V.
ad Gradus.

Anno 1754. Die Mensis Julii.

Coloniæ Typis GEREONIS ARNOLDI SCHAUBERG.
Cum Privilegio Venerando Utriusque Juris Facultat.

*Liss.
jur.
41.*

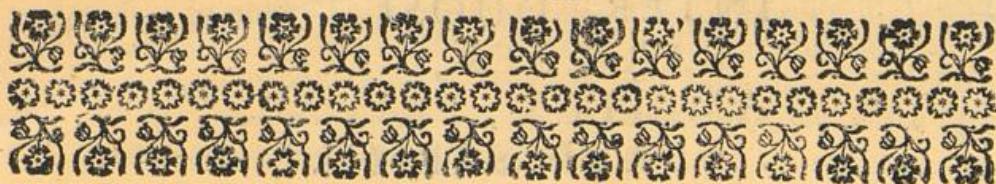
Liss. jur. 41
2

Diss. jur. 41
28c

----- *Quid rides ? mutato nomine de te
Fabula narratur.*

Horat. Serm. L. I. Sat. I. v. 67.

1371 395 01

PROLEGOMENA.

Qmnis disputatio nostra cum de illiberali illo honorum, publicorumque munerum commercio, quod Veteribus sub **AMBITUS** nomine veniebat, futura sit ; placet ante definire, quid **AMBIRE** sit, & quo in sensu inde nata vox **AMBITUS** hic loci nobis sumatur ; omnis enim, quæ à ratione suscipitur, de aliqua re institutio debet à definitione proficisci , ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur.

II. Observandum est veteres Romanos incendiis metu aedes aedibus ita vicinas esse iussisse, ut spatium quoddam vel interstitium relinqueretur, quod **AMBITUS** dicitur in L.L. XII. Tabul. Varro de ling. lat. l. 4. p. m. 11. **AMBITUS** iter, quod circummeundo teritur : nam **AMBITUS** circuitus, ab eoque XII. Tabul. interpretes **AMBITUM** parietis circuitum esse describunt. Festus voce **AMBITUS**. p. 250. edit. Dion. Gothofredi : **AMBITUS** proprie dicitur inter vicinorum aedificia locus duorum pedum, & semipedis ad circummeundi facultatem relictus & paucis interjectis. **AMBITUS** proprie dicitur circuitus aedificiorum patens in latitudinem pedes duos & semissem, in longitudinem idem, quod aedificium. *

* CUJAC. Obs. XIX. 21 atque ex eo HEINEC. in Syntag. antiq. sub tit. de serv. rust. & urb. §. IV.

Et huc pertinet Inscriptio vetus Romana in Sadoleti hortis effossa.

INTER DUOSI
PARIETES,
AMBITUS. PRIVAT.
FLAVI SABINI.

BRISSON. Antiqu. select. 1. 2.

III. AMBIRE ulterius erat petere Magistratum, verum studiosius enixiusque, quam mores legesque civitatis ferebant; * quoniam vero Romani, dum honores & magistratus quaerent, circumire singulos solebant, prensare dexteras, roga- reque, ut se suffragiis adjuvarent, factum est, ut Vox ista pro honores quaerere caperetur. **

² Inde vocabulum AMBITIO ORIGINEM sumpsit, SIGON. de Judic. 11. 30.

** Nec tantum hi ambibant, verum etiam, qui iudicum implorabant misericordiam; unde tam hi, quam illi appellari solebant AMBITIOSI... hinc etiam AMBITIOSA dicebantur Decreta, vel AMBITIOSI iustus, tam qui gratis, quam qui acceptâ mercede contra jus & aequum in alicujus favorem à iudicibus interponuntur. Ulp. l. 4. ff. de Decret. ab Ord. faciend. *AMBITIOSA Decreta Decurionum rescindi debent.* SUETON. DOMIT. C. 8. *plerumque & in foro pro Tribunali extra ordinem AMBITIOSAS centum Virorum sententias rescidit.* Sic iudex AMBITIOSUS apud LIVIUM, AMBITIOSAE, & fucatae amicitiae apud CICERONEM.

IV. AMBITUS hoc sensu acceptus dupliciter dispescitur: unus popularis, concessus, atque etiam laudatus, cum aliquis magistratum aut Curationem petendo suam operam offert Reipublicæ, Judiciumque de se faciendum populo per- mittit absque dolo malo; hoc genus nullis legibus prohibetur, sed adprobatum semper, atque à maximis praestantis- simisque viris exercitum est. *

* CICERO de se ipso ep. 15. l. 1. ad Attic. fateri non erubescit. *Me AMBITIO quaedam ad honorum studium duxit.* pergit ep. 27. l. 11. *fam. AMBITIO nostra & vitae dissimilitudo non est passa voluntates nostras con- glutinari.* Egre

Egregium quoque rei hujus exemplum nobis in seipso suppeditat AUTHOR orationis in CRISPUM SALLUSTIUM : *Sed si fuerim in honoribus petendis nimis AMBITIOSUS , non hanc dico popularem AMBITI-ONEM , cujus me principem confiteor , sed illam perniciosam contra leges , cujus primos ordines SALLUSTIUS duxit &c.*

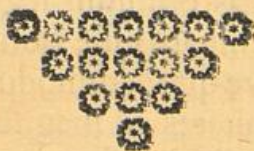
V. Alter infamis est , & legum severitate notatus , qui aliquando vi , * aliquando dolo , plerumque pecunia & corruptionibus committitur , & unde simultates , dissensiones , odia & variae corruptelae nascuntur . **

* Vi dico , seu quod in idem recidit , precibus armatis.

** Superest *Ambitus* , *Ecclesiasticus* , qui & SIMONIA dicitur , cum sacris Canonibus nimis lene vocabulum *Ambitus* visum sit ; ast de hoc aliquid scribere actum agere esset , maxime , dum in proverbium abiit : *SIMONIAM facillime committi , difficillime probari.*

* PARCIUS ista Viris tamen obijcienda memento.

VI. De illicito hoc AMBITU , & qui in criminis notam incidit , nobis in praesentiarum sermo erit ; propositum enim est variorum populorum hac super re instituta , legesque percurrere , inde que ostendere generalem semper in hoc scelere damnando moratorum gentium consensum extitisse , qui consensus , dum rectam rationem pro fundamento habuit , lex erit , quo & illos teneri probabimus , qui aliàs se supra leges esse & illarum obligatione solutos , profitentur.

P A R S P R I M A.
D E A M B I T U V E T E R I.

C A P U T I.

GRAECIAE DE AMBITU LEGES.

I. **A**Thenienses flagitiosissimum, & non una poena luen-
dum crimen arbitrabantur, pecuniam pro muneribus
publicis capere, suffragia dantibus, pollicentibusve vendere,
seu quod idem est, de Republica cum quoquam pacisci;
hinc natae illae leges pulcherrimae, sanctionibus saluberrimis
munitae, de quibus nobis testatur Graeciae quondam lumen
Demosthenes in Mediana sic loquens: *Si quis Atheniensium
aliquid ab aliquo acceperit, aut ipse alteri dederit, aut pollicitis
aliquos corruperit ad nocendum populo, atque etiam si idem per
civem aliquem quocunque modo aut machinatione fecerit, igno-
miniosus esto * tum ipse, tum liberi, tum quicquid ejus est. ***

* Ignominiosus hic dicitur exclusus omni honore & administratione Rei-
publicae ac usu forensi, infamis, intestabilis, toto denique jure civi-
tatis privatus, quasi exul in Patria inter suos vivens; de quo Isocra-
tes: *Longe miserius est apud suos cives ignominiosum vivere, quam apud
exteros exulare*, itaque haec poena parum à morte naturali aberat.

** UBBO EMMIUS in Graec. Rebusp. p. m. 112.

II. Paulo post latas has omnium legum saluberrimas leges
ita demum crescebat damnatus ille honores emendi ardor, ut
capite civili deminui leve quodammodo videretur, neque enim
fatis erat populo, dignitates ac magistratus civiles donis ob-
temperare, nisi quos indignos summo scelere iudices creaverat,
hos eodem furore ductus exercitibus Imperatores praefice-
ret * . . . tum vero omnibus bonis incumbendum erat, ut
malo obviam iretur, & certissima, quae incumberebat perniciis à
Repu-

Republica averteretur ; sanxerunt itaque , ut qui vel senatum , vel populum vel quemcunque alium jus suffragii habentem donis muneribus , pollicitationibusque corrumpere tentaret , patrimonio omni spoliatus gladio è vivis ex esse juberetur. **

* ISOCRATES orat. de pace : *Cum plurimas tulerimus leges, ita parum has curamus, ut cum poena capitis in eum sit sancita, qui AMBITUS convictus fuerit, eos, qui largitionem palam faciunt, IMPERATORES deligamus.*

Conf. MEURSII THEMIS ATTICA l. I. C. 8.

** Verba hujus legis nobis Demosthenes servavit in orat. adversus Leptinem : *Est vero & lex apud vos, si quis pollicitationibus vel populum vel senatum vel judicium deceperit, eum extremo supplicio afficiendum esse. Iterum postea : Est vobis lex antiqua ex iis, quae probatae sunt, si quis aliquid pollicendo verba populo dederit, ut judicio sistatur, ac convictus morte mulsetur.* MEURSIUS in Themide attica l. I. c. 8. adde Graec. Respublicas ab UBBONE EMMIO descriptas tom. I. p. mihi.

112.

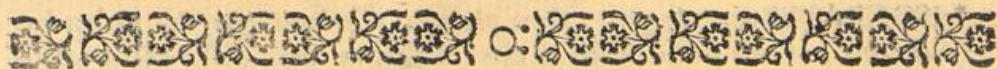
III. Cicero l. 2. §. 22. n. 77. de Officiis narrat Apollinem Pythium oraculum edidisse, SPARTAM nulla re alia nisi avaritia (& Ambitione) perituram ; * addit, id sibi videri non solum Lacedaemoniis, sed & omnibus opulentis populis praedixisse.

* Versus autem Talis est : *Amor pecuniae SPARTAM perdet & nil aliud;* legitur apud Scholiastem Aristophanis in εἰρηνη p. 668. & PLUTARCHUM in vita Agidis, J. F. GRONOV. in notis ad hunc Ciceronis locum.

IV. Inter cetera, quae in Reipublicae Carthaginiensis administratione vitiosa notavit Aristoteles, & haec erant, * quod SUFFETES ac summos Belli duces magistratus ibidem maximos non ex optimis quibusque aut virtute praestantissimis, verum ex iis, qui opibus quam maxime valerent, eligendos sibi arbitrarentur Carthaginienses ; viderat quippe politico-
rum acutissimus consuetudine semel invec-ta, ut in Honorum
petitione virtus à pecunia à calliditate probitas & meliores à
dete-

deterioribus superentur , nihil firmum , nihil stabile amplius posse subsistere, illósque, qui Rempublicam pretio emerant, ad eandem pecunia vendendam semper esse paratissimos,

* EMMIUS in Græc. Rebusp. Tomo II. p. m. 22.

C A P U T II.

AMBITUS ROMAE EXERCITUS,
E T
LEGES CONTRA LATAE.

I. **M**Ultis quoniam modis Romanorum in Republicâ **AMBITUS** committi , legésque in petendo Magistratu poterant violari ; propterea videtur faciendum, ut antequam leges de **AMBITU** latas exponamus, partes ipsius **AMBITUS** exquiramus, easque distinguere contendamus ;

II. Est igitur intelligendum , omnem petitionis rationem positam fuisse in **AMICORUM** & **POPULI** voluntate concilianda, * **POPULI** cum ejus erat suffragia ferre , Magistratus nominare, illósque, quibus honores tributos vellet, è multitudine feligere. . . **AMICORUM** autem ut populum huic potius bene velle, quam alteri inducerent. Mira hic erant Romanorum artificia , quibus sibi & amicorum & populi favorem conciliarent,

* Q. CICERO de Petit. Consul. §. 13. *Petitio Magistratum divisa est in duarum rationum diligentiam : quarum altera in **AMICORUM** studiis, altera in **POPULARI** voluntate ponenda est.*

III. **AMICI** erant **PROPINQUI**, **NECESSARII** ET **QUI ALIQUID OSTENDEBANT VOLUNTATIS**. **PROPINQUOS** vocabant, qui aut cognatione aut ad finitate conjuncti erant ;

erant : **NECESSARIOS**, quos consuetudo vitae conjunxerat, ut : *Familiares, tribules, vicinos, clientes, municipes, & qui in eadem Societate, Collegio, Sodalitate, & ordine erant* : **ALIQUID VOLUNTATIS OSTENDERE** videbantur **Salutatores, Deductores, Affectatores, Suffragatores.** * Hi omnes ergo pro Candidatis prensabant, eosque laudabant, commendabant, & rerum eorum satagebant.

* De quibus Quinctius Cicero de Petit. Conf. IX. n. 27. *Affectationis tres partes sunt, una saluatorum, cum domum veniunt, altera deductorum, tertia Affectatorum. In saluatoribus hoc efficiendum est, ut hoc ipsum minimum officium eorum tibi gratissimum esse videatur. Deductorum autem officium, quo majus est, quam saluatorum, hoc gratius tibi esse significato, atque ostendito, & quoad ejus fieri poterit, certis temporibus descendito. Magnam affert opinionem, magnam dignitatem quotidiana, in deducendo frequentia. Tertia est ex hoc genere assidua Affectatorum copia, in ea, quos voluntarios habebis, cura, ut intelligant te sibi in perpetuum summo beneficio obligari. Qui autem tibi debent, ab iis plane hoc munus exige : Qui per aetatem ac negotium poterunt, ipsi tecum, ut assidui sint. Qui ipsi sectari non poterunt, necessarios suos in hoc munere constituent.*

Quibus ex verbis apparet *Salutatores* fuisse, qui prima hora domum petitoris venirent, ut salute dicta inde discederent ; *Deductores*, qui praeterea tantisper exspectarent, dum illum domo exeuntem in forum deducerent, qui etiam observare dicebantur, *Sectatores*, qui assidui cum eo omnibus horis essent, ejusque latera stiparent. *Suffragatores*, qui suffragio suo in petitione honoris Candidatum juvabant. Sueton. J. Caes. 73. 2. *Memmius, cujus asperrimis orationibus non minore acerbitate rescripserat, etiam Suffragator mox in petitione consulatus fuit.* Confer Pitisci Lexicon Antiquitatum Rom.

IV. **POPULARIS** vero aura, qua praecipue ad prosperum hoc in mari cursum opus erat, captabatur modis potissimum quatuor : **NOMENCLATIONE, BLANDITIIS, ADSIDUITATE, & BENIGNITATE** ; quae omnia paucis hinc loci nobis delibanda.

V. **NOMENCLATIO** eam habebat vim, ut petitor singulos

gulos cives suo quemque nomine adpellaret, ac salutaret; cumque id fieri vix posset in tanta civium multitudine : alebant servos, qui Candidatis civium singulorum suggererent nomina ; unde eos **NOMENCLATORES** * vel **MONITORES** adpellabant ; dicti etiam sunt *Fartores*, quia veluti in aures infarciebant civium nomina.

* **CICER. ATTIC. IV. 1.** *Ad urbem ita veni, ut nemo illius ordinis homo NOMENCLATORI notus fuerit, qui mihi obviam non venerit.* **SENECA** de benef. 1. 3. *Quemadmodum NOMENCLATORI memoriae loco audacia est : & cuicumque nomen non potest reddere, imponit.* Adde **CIC. pro MUR. cap. XXXVI. 77.** pertinent huc quoque illa **HORATII** Epistol. I. 6. 50. *Si fortunatum species & gratia praestat, mercemur servum, qui dicet nomina, laevum, qui fodicet latus, & cogat transpondera dextram porrigere.* Hic multum in *Fabia* valet ille *Velina* ; cuilibet hic fasces dabit, eripietque *Curule*, cui volet, importunus ebur.

His suadet **HORATIUS**, ut, qui honoribus studet, paret servum, qui dicet civium nomina & laevo latere fodiendo admoneat petitem officii sui ; nimirum cogat transpondera dextram porrigere, id est, transtogam, quam scimus brachium cohibuisse. Dum enim irent lentius, dextris pondere togae gravatis, admonebat eos **NOMENCLATOR**, ut dextra e toga exserta prensarent : quod cum aliquo incommodo faciebant, **PITISC. in LEX. voce NOMENCLATOR.**

VI. BLANDITIAE varia continebant adfentandi artificia ; blande adpellare est non proprio, sed honestiore nomine salutare * alios itaque Candidati Patres, alios Fratres, alios Patronos adpellabant, nec pudebat eos & frontem & vultum, & sermonem ad eorum, quoscunque convenerant, sensum & voluntatem commutare **

* **HORAT. Ep. cit. v. 54.**

----- Frater, Pater adde

Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta

** **BLANDITIAM**, quam in petitione desiderat **QUINCTIUS**, idem ipse declarat, cum ita praecipit Fratri de pet. Conf. XI. 32. *Deinde id, quod*
natura

natura non habes, induc in animum ita simulandam esse, ut natura facere videare. . . opus est magnopere *BLANDITIA*: quae etiamsi vitiosa est & turpis in cetera vita, tamen in petitione est necessaria. Tunc enim, cum deteriore aliquem adsentando facit, improba est: cum amiciosem, non tam vituperanda. Petitori vero necessaria est, cujus & frons & vultus & sermo ad eorum: quoscumque conveneris, sensum & voluntatem commutandus est.

VII. Opus porro erat *ADSIDUITATE*, nec parum prodesse videbatur Candidatis, adsidue esse Romae, atque in foro, adsidue petere, saepe eosdem adpellare, ambire, prensare, rogare. Circuibant ergo forum supplices populo, circuibant omnia Italiae conciliabula, prehendebant singulorum dexteras, beneficia sua in singulos commemorantes, cicatrices, si quas pro Patria dimicantes acceperant, pectore nudato ostendebant, & quae erant hujus generis alia. *

* Adsiduitatis vis qualis fuerit, demonstrat idem *QUINCTIUS*, cum loco citato pergit: *ADSIDUITATIS* nullum est praeceptum: verbumque ipsum docet, quae res sit. Prodest quidem vehementer, nusquam deesse: sed tamen hic fructus est adsiduitatis, non solum esse Romae, atque in foro, sed adsidue petere, saepe eosdem adpellare: non committere, ut quisquam possit dicere, quod ejus sit, consequi possis, si abs te non sit rogatum, & valde ac diligenter rogatum.

VIII. Sed omnium horum maximum momentum habebat *BENIGNITAS*, si plura populo dedissent, * *Congiaria*, convivia, ** *prandia*, munera, cetera; qua in re tanta erat quorundam profusio, ut rebus omnibus erogatis furiosum Patrimonii sui facerent exitum. ***

* De *CONGIARIIS* testis est *LIVIUS*, ubi loquitur de comitiis Censoris *M. ACILII GLABRIONIS*: In hunc maxime, quod multa *CONGIARIA* habuerat, quibus magnam partem hominum obligarat, favor se populi inclinabat. Videatur *SIGONIUS* de Antiquo Jure populi Romani T. 2. p. 645. & *PITISCI* Lexicon voce *CONGIARIUM*.

** De conviviis saepe laudatus *QUINCTIUS* in hunc modum: *Benignitas* autem late patet: & est in re familiari, quae quanquam ad multitudinem

pervenire non potest, tamen ab amicis laudatur, & multitudini grata est :
est in *CONVIVIIS*, quae facito, & abs te & ab amicis tuis concelebren-
tur, & passim & tributim.

*** ASCONIUS PAEDIAN. in CICER. pro SCAURO.

IX. Nondum hic stiterat Candidatorum industria; saepe eo-
tandem prolapsi sunt impudentiae, ut praesente pecunia eme-
re suffragia non erubescerent; eaque de causa secum produ-
cebant *INTERPRETES*, * per quos pactio induceretur; *SEQUESTRES* ** apud quos deponeretur pecunia; & *DIVISORES*, *** qui singulis nummos distribuerent. CICERO
proem. *VERR.* c. 12. n. 36. & *ASCON. PAED.* ad eundem
locum.

* Interpres vocatur, qui inter venditorem & emptorem pararius, ac pro-
xeneta difficultates inter utrumque oriri solitas ob pretium, explicat.
Graecis dicebatur *προπράτωρ, προπώλησ.* PITISCUS voce: interpres.

** L. 39. ff. de adq. & amit. possess. *Interesse Puto*, qua mente apud *Se-
questrum* deponitur res. l. 110. ff. de verb. sign. *SEQUESTER* dicitur,
apud quem plures eandem rem, de qua controversia est, deposuerunt: dictus
ab eo, quod occurrenti aut quasi sequenti eos, qui contendunt, commit-
titur.

*** *DIVISORES* vocabantur, qui pecuniam inter tribus viris divide-
bant, & ad suffragia largitionibus corrumpenda solebant comparari hu-
jus operis veluti redemptores; pro fordido ac vili ministerio semper
majores hoc habuerunt, unde probri loco saepe nepotibus objectum,
si Patres *DIVISORES* fuissent: ita Octaviano objecerunt nonnulli
apud Suetonium, c. 3. n. 1. *Patrem argentarium atque etiam inter DI-
VISORES, operasque campestris proditum.* Plura hanc in rem, quae
hodie nimis obvia, collegit incomparabilis PITISCUS in *LEXICO*
voce: *DIVISORES.*

X. Immo saepe adhibita Vis est turba vel factione conducta,
quae terrorem incuteret populo, eaque *SODALITIORUM*
nomine veniebat... * atque ita de *AMBITU* & partibus
ejus haecenus; nunc leges, quibus obviam huic malo itum
est, recensamus oportet.

* Omnia

* Omnia haec ad modos , quibus *AMBITUS* veteribus committebatur ; pertinentia accurate satisque copiose exposuit *SIGONIUS* de Antiquo Jure populi Romani tom. 2. c. 30. quem potissimum his in rebus exponendis secuti sumus , ad quemque lectorem nostrum , si quis erit , ne nimis longi videamur , remittimus.

XI. Cum ergo tam turpe vitium tam altas florentissima alias in Republica egisset radices : nihili reliqui fecerunt Romani , ut illud legibus quam plurimis coercerent. Sane non temere ullum est delictum publicum , de quo tot existunt leges , quot de *AMBITU* latae sunt. Jam Anno V. C. CCCXXII. adeoque XVIII. post latas XII. Tabularum leges *L. Pinario* , & *L. Furio* , *Tribunis militum consulari potestate* , Senatus auctoritate * lex lata est à Tribunis plebis , quo *TOGAE CANDIDAE* ** usus prohiberetur ; hanc tamen legem observatam non esse satis constat.

* LIV. IV. 25. *Placet tollendae AMBITIONIS causa Tribunos legem promulgare , ne cui album investimentum addere petitionis causa liceret.*

** Toga Candida dicebatur , qua Magistratum petitores induebantur. *PLIN. VII. 17. In Toga Candida bis repulsa notatus à populo. MACROB. SATUR. I. 16. Mos fuit petitoribus , ut sumpta Candida Toga nundinis in comitium venirent , & in colle considerent , unde coram possent ab omnibus videri.* Hac nota discreti à vulgo petitores κατ'ἑξῆς dicti sunt Candidati.

XII. Deinde Anno V. C. CCCXCVC. *Fabio Ambusto* & *C. Plautio Procuro* Coss. Sequuta est *LEX POETELIA* , * a *C. POETELIO* Tribuno plebis perlata , qua *novorum* ** maxime *hominum* , qui nundinas & conciliabula obire soliti erant , *Ambitio* comprimebatur. Verum & hanc legem tacito post consensu vel potius consuetudine in contrarium in valescente abrogatam existimare possumus , quippe cum petitores Magistratum etiam in Provincias ad *Coloniaram* & *Municipiorum* gratias colligendas accurrisse constet. ***

* LIV. VII. 15. *De AMBITU ab C. POETELIO Tribuno plebis Aetoribus Patribus tum primum ad populum latum est : eaque rogatione novorum*

vum maxime hominum *AMBITIONEM*, qui mundinas & conciliabula obire soliti erant, compressam credebant.

** Quinam tum temporis *NOVI HOMINES* dicebantur, uberrime docet *Quinctius Cicero de Petit. Consulatus*; quinam nostra aetate, lippis & tonforibus notum est.

*** Lex haec Rosino *Antiq. Roman. L. VIII. Cap. XXIX.* vocatur *Pratelia*, nos tamen secuti sumus *Hottomannum, Pighium, Pitiscum & Heineccium*, quibus omnibus sub *Poetelii* nomine venit.

XIII. Proxima est lex *BAEBIA AEMILIA*, à *Cn. Baebio & l. Aemilio Paulo Coss.* lata *A. V. CIDXXI.* *, eam adversus largitiones latam esse colligi posse videtur ex *Nonio VII. 19. p. 749. Cato lege Baebia: pecuniam inlargibo tibi.*

* Legis ipsius meminit *LIVIVS X. l. 19.* Sed verbis hispaucissimis: *Et leges de AMBITU Consules auctoritate senatus ad populum tulerunt . . .* confer *HEINECCII Hist. Jur. l. 1. c. 3. §. XC.*

XIV. Inde *A. V. CIDXCIV.* nova lege opus fuit, puta *CORNELIA FULVIA* lata à *Cn. Cornelio Dolabella & M. Fulvio nobiliore Coss.* testante id *Livio* in *Epitomis*. Putat *Sigonius* hac primum lege capitali poena id est exilio cautum esse, ne suffragia donis ac pecunia emerentur. *

* Scribit tamen *Plutarchus* in *Coriolano*, se nescire, quis primus populum largitione corruperit: sero tamen largitionem factitatum satis constare. Itaque ad eadem tempora illud pertinet *Polibii*, qui scribit aetate sua *AMBITUM* capitalem fuisse; & quod est apud *Plinium Hist. Nat. XXXV. Q. Coponium AMBITUS* damnatum, quod vini amphoram dedisset ei, cui suffragii latio erat. *Sigon. de Jud. l. c. & Rosin. antiq. Rom. VIII.*

XV. Postquam autem populus Romanus in mandandis Magistratibus uti *Tabella* * caepit, tum leges illae latae sunt, quarum *Cicero* meminit in libro tertio de legibus: *Ne quis Tabellam inspiceret, ne rogaret, ne appellaret; quibus legibus studia*

studia suffragatorum sublata esse inquit, qui eam sedulitatem in campum efferebant, ut quos rogarent, eorum etiam Tabellam, ne forte deciperentur, vellent inspicere.

* Tabella in Comitibus, cum antea voce suffragium solerent ferre, post legem Tabellariam populo in mandandis suffragiis reliquisque actionibus data est, & illa munere vocis fungebatur. Quare Tabellis oportuit nomina Candidatorum inscribi, ut daretur illis Tabella Magistratus, sicut prius nominatim iis appellandis creabantur. Erant autem quatuor leges Tabellariae: quarum prima de Magistratibus mandandis: ea est *GABINIA*, lata ab homine ignoto & sordido. *A. V. C. IDCXIV.* secuta biennio post *CASSIA* est de populi iudicio: ea a nobili homine, lata est *L. Cassio*: unde in nummis Cassiae Familiae egregium Tabellariae istius legis monumentum occurrit. vid. Fulvius; Urfinus de Famil. Roman. p. 67. edit. Patini. *CARBONIS* est tertia de iudicandis legibus ac vetandis, seditiosi atque improbi civis; uno in genere relinqui videbatur vocis suffragium, quod ipse exceperat *CASSIUS*, perduellionis: dedit huic quoque iudicio *COELIUS* Tabellam. Cic. l. 3. de Legibus §. XVI. n. 35. & 36. Lex Gabinia Tabellam duntaxat in Magistratibus creandis dabat. Cassia vero cautum erat, ut populus, cum Judicaret, nisi in perduellionis crimine, in quo vocem reliquit, Tabella sententiam ferret. Carboniana legumlationi & abrogationi Tabellam dedit. Coeliana perduellionis iudicio, quod a Cassio exceptum fuerat. Turnebus in notis adhuc Ciceronis locum.

XVI. Postea *A. V. C. IDCXXXIV.* lata est lex *MARIA* * per *C. Marium Tribunum plebis*, qua cautum est, ut pontes ** angustiores fierent, ne suffragatori locus ad rogandum esset.

* *CIC.* de legibus §. 17. n. 38. pontes etiam lex *MARIA* fecit angustos.

** Ad melius intelligendam rationem, vim, naturamque hujus legis paucis pontium istiusmodi descriptionem texere necesse est: inter plurimos Romanorum pontes erat quoque *PONS* sic dictus *SUFFRAGIORUM* ex tabulis confectus: in hunc in campo Martio exstructum adscendebant, singulae per vicem tribus suffragia laturae datisque suffragiis in aliam campi partem transibant, qui locus *mons Cit-*

SOTUM

torum vocabatur Sueton. Jul. c. 80. n. 8. multos fuisse existimamus, ut esset in ea septa ingressus ex diversis undique partibus, quas seorsim singulae tribus extra septa obtinebant. Nec ita colligebantur suffragia, ut manentibus tribubus in suis quibusque locis rogatores circumirent ipsas tribus: sed ut diribitores tabellas dabant, cum ad pontes populus veniret, ita rogatores transeuntis populi tabellas colligebant. GRUCHIUS de Comit. I. 4. 11. 5. Pontes autem hos MARIUS lege hac lata fecit angustiores ideo, ut libere cives suffragium ferrent, neque Candidati mitterent, qui tabellam inspicerent, & eodem ponte consistentes aliquid per vim aut fraudem conarentur. MANUTIUS de legibus. c. 9. confer quoque PITISCUM voce I. MARIA & PONS suffrag.

XVII. Ceterum qua lege quaestio AMBITUS perpetua constituta & proprium Praetorem adepta sit, est obscurum, tale autem, quidquam per haec tempora constitutum facile crediderim, siquidem A. V. C. DCXXXIX. cum una petissent Consulatum Pub. Rutilius, & M. Scaurus, non Rutilius solum, qui repulsam tulerat, accusavit AMBITUS designatum competitorem, sed Scaurus etiam absolutus ab intentato crimine Rutilium. * Nec multo post C. MARIUS, ut addit Plutarchus, cum in praeturae petitione repulsus esset, accusatus est de AMBITU, quia Cassius Sabaconis amici servus intra septa conspectus esset inter eos, qui suffragium ferrent: MARIUS autem excusavit se frigidam, cum aestuaret, ab eo petiisse bibendi causa. Quin etiam idem narrat sextum ab eo Consulatum pecunia esse emptum, & L. SYLLAM in praetura repulsam passum, post, corruptis pecunia tribubus, eam esse adeptum.

* CIC. in BRUT. XXX. 113. idem ORAT. II. 69. adde ASCON. in CIC. pro SCAURO.

XVIII. Per haec etiam tempora lex FABIA promulgata de numero Sectatorum, * à populo antiquata est. Plura hac de lege rescire non potui. **

* Quinam Romanis sectatores fuerint, supra dictum ** & legi FABIAE quae

quae est de numero Sectatorum & Senatus Consulto, quod est L. CAESARE Consule factum, restiterunt. CIC. pro MURAENA XXXIV. 71.

XIX. Ast A. V. C. IDCLXXXVI * M. Acilio Glabrione & C. Calpurnio Pisone Coss. perlata est lex ACILIA CALPURNIA, ** ut, qui AMBITUS damnati essent, iis neque Magistratum capere, neque in Senatum legi liceret, & pecunia mulctarentur.

* In designandâ hujus legis aetate sum secutus Heineccium, Rosinus ut fere semper, sat vitiose ponit annum 641. Sigonius autem à vero me judice quam longissime aberravit, totos enim tredecim annos juniorem istam legem facit.

** De hac lege sic DIO. CASSIUS Hist. 36. p. 20. *Lex ab ACILIO GLABRIONE promulgata est de AMBITU, ut qui ejus damnati essent, iis neque Magistratum capere, neque in Senatum legi liceret, & pecunia mulctarentur, nam post tribunitiam potestatem restitutam, cum multi Senatu moti à Censoribus eum ordinem recuperare cuperent, de omnibus Magistratibus varias coitiones, & conspirationes faciebant. Legem autem promulgarunt Consules, non quod ab AMBITU alieni essent, siquidem & ipsi alieno studio & magna contentione Magistratum eum adepti erant; & PISO AMBITUS accusatus vix evaserat, sed a Senatu coacti, quia C. CORNELIUS TRIBUNUS plebis acerbissimas AMBITUS reis poenas constituere cogitabat, idque maxime populo adprobante: Senatus autem intelligebat immodicarum poenarum denuntiatione hominibus terrorem injici, sed neque, qui accusarent, neque qui condemnarent, repertum iri: modicis autem poenis propositis neque Accusatores, neque Judices defuturos. Itaque cum ante Comitia lex nulla ferri posset, atque interea Candidati multa facinora perpetrassent, ut ne à caedibus quidem abstinerent, decreverunt, ut contra hos etiam lex ferretur. Denique tanta cura caverunt, ne quis largitionibus se corrumpi sineret, ut praeter poenas alias, quas damnatis constituebant, Accusatoribus etiam honores proponerent. . . . Honores autem, quos Accusatoribus constitutos scribit DIO, hi sunt: primum ille, de quo CICERO in Cluentiana, quam habuit Anno hanc legem in sequente: P. POPILLIUS & T. GUTTA, qui causam de AMBITU dixerunt, qui accusati sunt ab iis, qui erant ipsi AMBITUS condemnati, quos ego non idcirco esse arbutor in integrum restitutos, quod planum fecerint ipsos ob rem judicandam pecuniam accepisse, sed*

C

quod

quod iudicibus probarint , quod in eodem genere , in quo ipsi offendissent , alios reprehendissent se ad praemia legis venire oportere . . & ibidem : Deinde si tanta vis fuit istius criminis , ut , qua quisque lege ex illis iudicibus reus factus esset , tamen hac plaga periret , cur in tanta multitudine accusatorum tantis praemiis ceteri rei facti non sunt. Deinde alter ille in *CORNELIANA BALBI* : Objectum est etiam , quod in tribum Crustumina pervenerit : quod hic affectus est legis de *AMBITU* praemio. *CIC.* pro *MUR.* c. 23. legem *AMBITUS* flagitasti , quae tibi non deerat : erat enim severissime scripta *CALPURNIA*. Confer. *SIGON.* de *Judic.* p. m. 653. & *PITISCUM* voce *CALPURNIA* Lex.

XX. Legem Aciliam *CALPURNIAM* A. V. C. IDCXC. * *CICERONE* & *ANTONIO* Coss. secuta lex *TULLIA* de *AMBITU* , ** *M. TULLIO* enim referente placuit Senatui , ut ad poenam , quae *AMBITUS* crimini constituta erat , decem annorum exilium lege ad populum lata adderetur , haec *DIO*. Legem de *AMBITU* se consulem tulisse *CICERO* quoque pro *MURENA* aliquoties significat. Item in *VATIINIUM* : Atque illud audire a te cupio , quare , cum ego legem de *AMBITU* ex *S. C.* tulerim , sine vi tulerim , salvis auspiciis tulerim , salva lege *AELIA* & *fusia* , tu eam esse legem non putas ? Vetabat eadem lex biennio , quo quis peteret , petiturusve esset , gladiatores dare , nisi ex testamento praestituta die , ut ibidem & pro *SEXTIO* ait. ***

* Legem hanc jam superiore Anno L. *JULIO CAESARE* & *C. MARCIO FIGULO* Coss. rogari iusserat senatus : sed intercesserat *Q. MUCIUS ORESTINUS* Trib. pleb. teste *ASCONIO* in orat. in toga candida. *CIC.* pro *MUR.* c. 34. *HEINECCIUS* in *Hist. J. ROM.* l. 1. c. 3. §. 110. in notis.

** Nomina leges plerumque accipiebant ab utroque consule. e. g. Lex *Aelia Sentia* , *PAPIA POPPAEA* , *FUSIA CANINIA*. Nonnunquam unicum cognomen iis dabatur , si a *DICTATORE* vel *PRAETORE* vel *CENSORE* latae essent. Tales sunt lex *AEMILIA* , lex *AURELIA* & aliae ; quid ? quod & haec *CICERONIS* lex unicum nomen tulit, *ANTONIUS* licet *CICERONIS* in consulatu & lege hac ferenda fuerit collega.

*** Vid.

*** Vid. omnino pulcherrima CICERONIS Historia per consules descrip-
ta per FRANCISCUM FABRICIUM MARCODURANUM civem
quondam nostrum ; edita primum Coloniae , postea Amstelaedami re-
cusa , & Splendidae CICERONIS operum omnium editioni studio
Isacii Verburgii Procuratae , praemissae , Anno 1724. in Fol. Quar-
to, Octavo ; qui de Doctissimo hoc Grammatico plura volet , adeat
oportet Bibliothecam Coloniensem Eximii Hartzheimii.

XXI. Biennio post A. V. C. IDCXCII. M. VALERIO
MESSALLA & M. PUPPIO PISONE Coff. ab AUFIDIO
LURCONE tribuno plebis denuo promulgata lex AUFIDIA
de AMBITU , severior etiam , quàm tullia , qua inter
alia cautum , ut , qui nummos in tribu pronuntiaverit , si
non dederit , impune esset , sin dederit , quoad viveret , singu-
lis tribubus sestertium M. M. M. deberet * sed quam parum
diu etiam haec lex valuerit , discimus exemplo CAESARIS
& BIBULI. **

* AUFIDIAE legis meminit CICERO in Ep. ad ATTIC. de AFRANIO
loquens , cui POMPEIUS consulatum emerat teste in CATONE mi-
nore PLUTARCHO : *Nunc est expectatio comitorum , in quae omni-
bus invitis trudit noster Magnus AFRANIUM , atque in eo neque auto-
ritate neque gratia pugnât , sed quibus PHILIPPUS omnia castella ex-
pugnari posse dicebat , in quae modo asellus onustus auro posset ascendere.
Consul autem suscepisse negotium dicitur , & domi divisores habere , quod
ego non credo ; sed Senatus Consulta jam duo facta sunt odiosa , quod in
consulem facta putantur , CATONE & DOMITIO postulante , unum ,
ut apud Magistratus inquiri liceret , alterum , qui domi divisores habe-
rent , adversus Rempublicam videri facere. LURCO autem tribunus ple-
bis solutus est AELIA & FUSIA , ut legem de AMBITU ferret ,
quam ille promulgavit. Novi est in lege hoc , ut , qui nummos in tribu
pronuntiaverit , si non dedit , impune sit , sin dederit , ut quoad vivat ,
singulis tribubus sestertium M. M. M. debeat.*

** Referente SUETONIO Jul. c. 19. e duobus inquit , consulatus compe-
titoribus L. LUCEJO , M. que BIBULO , LUCEJUM sibi adjunxit :
Pactus , ut is , quoniam inferior gratia esset , pecuniaque polleret , nummos
de suo communi nomine per centurias pronuntiaret , qua cognita re optima-
tes , quos metus ceperat , nihil non ausurum eum in summo Magistratu con-

sordi & consentiente Collega Autores BIBULO fuerunt, tantundem pollicendi : ac plerique pecunias contulerunt, ne Gatone quidem abnuente eam largitionem e republica fieri.

XXII. Lex inde lata est LICINIA de Sodalitiis C. POMPEJO & M. LICINIO CRASSO coff. A. V. C. IDCXCVI. Haec autem res his elicitur conjecturis. Priore anno PHILIPPO nempe & MARCELLINO coff. CICERO sic scribit ad Fratrem : *IV. Idus Februarias sextius ab indice Cn. Nerio de AMBITU postulatus, & a quodam M. Tullio de vi. Eo die S. C. factum, ut Sodalitates decuratique discederent, lexque de iis ferretur, ut, qui non discessissent, ea poena, quae est de vi, tenerentur . . .* Sequenti vero anno Cn. Pompejus & M. Licinius Crassus, ut scribit Dio, poenam graviolem constituerunt adversus eos, qui largitionem fecissent, quasi vero ipsi minus deliquissent, quod non pecunia, sed vi Magistratum adepti essent. Hac lege causam dixit postero anno L. Plancius. Itaque cum in defensione ejus dixit Cicero : *Comitia Plancii aedilitatem petentis primum habere coepit Consul harum ipsarum legum Ambitus Autor ; Consulem legum AMBITUS Autorem intelligit M. Licinium Crassum. Post Plancium inde M. Coelius, de quo in Oratione : haud scio, an de AMBITU, an de criminibus istius Sodalium, ac Sequestrium similiter respondendum putem.* Et sequenti anno Milo, de quo Asconius : *Milo de Ambitu ab Appiis, de vi à L. Cornificio, de Sodalitiis à Fulvio postulatus est. Erat autem postulatus de Sodalitiis & AMBITU ea spe, quod primum iudicium de vi futurum apparebat, quo eum damnatum iri confidebat, nec postea responsurum.*

* Sodalitia vero, uti supra innuimus, tribules decuriatos, populum descriptum, & Sodales ad vim faciendam paratos esse complexa, quin etiam coitionem cum petitoribus comprehendisse, ostendit Cicero pro Plancio, cum inquit : *Dubitabitis, quin coitio facta sit, cum tribus ple-rasque cum Plotis tuleris Plancius ?*

Et nummorum divisionem, cum addit : *Illud vero crimen de nummis, quo*

quos in circo flamineo deprehensos esse dixisti , caluit re recenti ; nunc in causâ refrixit : neque enim , qui illi nummi fuerint , nec quae tribus , nec qui divisor , ostenderis ;

Et exilii poenam , cum addit : *Nunc postulatur a vobis , ut ejus exilio , qui creatus sit , judicium populi Romani reprehendatis.*

Quin etiam eadem lex ipsos Judices edi ab accusatore sine rejectione voluit , sic enim idem ait : *Veniamus ad causam , in qua tu nomine legis Liciniae , quae est de Sodalitiis , omnes AMBITUS leges complexus es , neque enim quidquam aliud in hac lege , nisi edititios judices es sequutus , quod genus judiciorum , si est aequum , nulla in re , nisi hac tribuaria non intelligo , quamobrem Senatus hoc uno in genere tribus edi voluerit ab accusatore , neque eandem editionem transtulerit in ceteras causas. De ipso denique AMBITU rejectione fieri voluerit judicium alternorum , cumque nullum genus acerbitatis praetermitteres , hoc tamen unum praetereundum putarit . . . cui haec satis nondum clara videbuntur , SIGONII libellus de Jure Pop. Rom. est adeundus , brevissimo ibi , est pulcherrimo haec exposita commentario inveniet , licebit.*

XXIII. Verum ne lex quidem Licinia , profuisse quidquam ad coercendum AMBITUM videtur , satis enim constat magnam hoc tempore inter consulatus competitores Scipionem , Hypsaeum , & Milonem contentionem fuisse , cum non solum largitione profusa , sed etiam actionibus armatorum succincti peterent , ut inquit Asconius , quo anno comitiis extractis , cum Calendis Januariis nulli essent consules , inde V. Calend. Mart. per inter Regem Cn. Pompejus Consul solus creatus statim iniit , & post diem tertium de legibus novis ferendis retulit . Duas ex Senatus Consulto promulgavit , unam de vi , alteram de AMBITU ; poenam graviolem & formam Judiciorum breviolem . Utraque enim lex testes prius dari , deinde uno die atque eodem ab accusatore & ab reo perorari jubebat , ita ut duae horae accusatori , tres reo darentur .

* Siquidem Domitio & Claudio consulibus id est , proximo secundum Crassum & Pompejum cons. Anno , scribit CIC. ad Fratrem : *AMBITUS redit immanis , nunquam fuit par , Id. Quint. foenus fuit Z. Z. ex Z. coitione Memmii , quam cum Domitio habuit &c. &c. & post :*

De *AMBITU* postulati sunt omnes, qui consulatum petunt, a Memmio Domitius, a Q. Curtio Memmius, a Q. Pompejo Messalla, a Triario Scaurus. Magna res in motu est, propterea quod aut hominum aut legum interitus ostenditur; opera datur, ut iudicia ne fiant.

** Addit DIO, POMPEJUM legisse omnes homines, ex quibus Iudices forte ducendi essent, & certum Patronorum numerum statuisse utriusque parti, & laudatores sustulisse, adversus autem eos, qui *AMBITUM* fecisse arguerentur, eos quoque, qui simili de causa postulati fuerant, accusatores constituisse, magno praemio proposito. Nam quicumque duos reos fecissent, atque unum damnassent, ei impunitatem dedisse;

Unde scripsit ASCONIUS: Milo factus reus *AMBITUS* apud Torquatum absens damnatus est, illa quoque lege Accusator fuit ejus Claudius, & cum ei praemium lege daretur, negavit. Post paucos quoque dies Milo apud Favonium Quaestorem de Sodalitiis damnatus est accusatore P. Fulvio, cujus lege praemium datum est. PLUTARCHUS item latum à Pompejo scribit, ne Laudatores darentur, & numerum iudicum centum sexaginta. M. ASCONIUS inquit, POMPEJUM trecentos sexaginta ex amplissimo censu legisse, ex quibus sorte ducendi erant in quaque quaestione.

XXIV. Inde JULIUS Caesar, Dictator, *AMBITUS* flammam restrinxit, non quidem lege, sed quod comitia cum populo partiretur, ut exceptis consulatus petitoribus, de certo numero Candidatorum pro parte dimidia, quos populus vellet, pronuntiarentur, pro altera parte, quos ipse dedisset.*

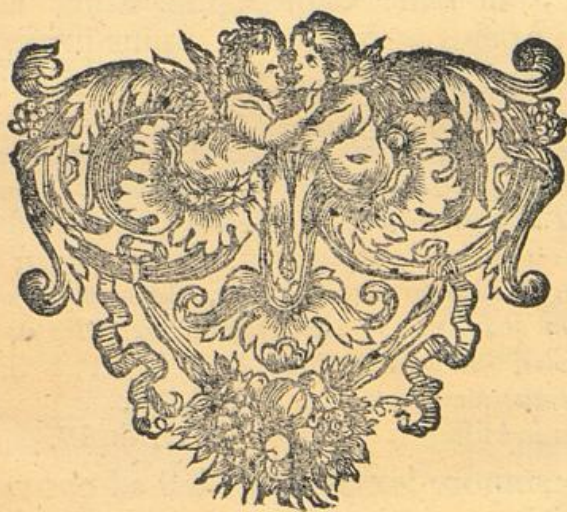
* Edebat autem Candidatos per Libellos, circa Tribus missos, scriptura brevi: Caesar Dictator illi tribui, Commendo vobis illum, & illum, ut vestro suffragio suam dignitatem teneant. SUETON. Jul. XLI. Eodem cum viveret, tempore, M. VARRO scripsit in libris de vita populi Rom. teste Nonio: Tanta invasit honorum cupiditas plerosque, ut vel coelum ruere, dummodo Magistratum adipiscantur, exoptent.

XXV. Agmen Romanarum de *AMBITU* legum claudit. Lex JULIA ab AUGUSTO comitorum Jus pristinum reducente, perlata, qui multiplici poena coercito *AMBITU* Fabianis

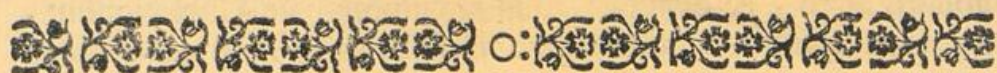
Fabianis adeo , & Scaptiensibus tribulibus die Comitiorum , ne quid a quoquam Candidato desiderarent . singula millia numum a se divisit , referente hoc SÜETONIO Jul. 40. adjicit DIO. L. LIV. *Augustum statuisse, ut, qui largitionibus Magistratum petissent, quinquennio vacarent.*

* In pandectis quoque nostris mentio fit hujus legis , in quos ex Modestini lib. 2. de poenis a Triboniano est translata ; mirabitur fortassis Lectorum meorum quidam , qui fieri potuerit , ut de toto hoc legum de AMBITU cumulo , unica solummodo illa Augusti in Digestis locum , suum invenerit ? Mirari desinet , qui Juris ante Justiniani Historiam inspexerit ; Imperator Triboniano , ejusque in componendo pandectarum Corpore adjutoribus injunxerat , ea tantum ex immensa illa legum sylva seligere , quae instituto suo , & Justiniani seculi moribus convenire perspicerent ; rationem vero , cur haec minus ad Justiniani Imperii Regimen quadrarent , postea plena manu dabo ; ast haec veluti per lancem saturam dicta sunt.

Confer Brunquellum Historia Juris part. II. Cap. III. §. VIII. VIII. IX.

CAPUT

CAPUT III.

UBI DE CONSTITUTIONIBUS
IMPERATORUM

CONTRA

AMBITUM

Emissis Differitur.

I. **L**Ege illa JULIA AUGUSTI, de cujus in Capite antecedente mentio est facta, non opus fuit diu, siquidem paulo post extinctis, quos populus adhuc antiquae potestatis habebat, Reliquiis, Comitiorum Jus e campo, in quo populus conveniebat, in curiam, h. e. ad Senatum translatum est; * foedissima etenim illa Magistratum mercatura eo excreverat, ut bene cum populo Rom. actum iri judicaretur, si in pejus malum, quam unius imperium non incideret; ut recte Plutarchus in vita Caesaris observat.

* Historiam hujus rei his verbis exprimit TACITUS l. an. c. 15. *Tum primum e campo comitia ad Patres translata sunt. Nam ad eam diem, etsi potissima arbitrio Principis, quaedam tamen studiis tribuum fiebant. neque populus ademptum jus questus est, nisi inani rumore: & Senatus largitionibus, ac precibus sordidis exsolutus, libens tenuit, moderante Siberio, ne plures quam quatuor Candidatos commendaret, sine repulsa & AMBITU designandos.* Adde Brunquelli Hist. Jur. P. I. C. X. II, §. 1. & seqq. confer quoque Heineccium in Hist. Jur. Et Koppium in Hist. Jur. P. I. Epocha III. th. IV.

II. Ab hoc tempore lex AMBITUS ad eos tantum visa est pertinere, qui in municipiis duum viratum, vel Sacerdotium corruptis Decurionum suffragiis, vel advocata servorum aliave
multi-

multitudine obtinuerint. * Desiit autem in urbe locum habere ideo , quia Princeps , ad quem Magistratum creatio , procul a populi favore pertinet , accusari non potest ; nec qui a Principe dignitates adepti sunt , consequenter. **

* DUUMVIRI dicti sunt a numero duorum , & exemplo duorum Romanorum Consulium creati sunt : Non Duumviros , sed Duumvirum in singulari dicit Theodos. *L. Duumvirum* 13. *C. de Magist. munic. Duumvirum impune non licet extollere potestatem Fascium extra metas territorii propriae civitatis. Quia, etsi erant duo, unum tantum Magistratum administrabant, seu unius Judicis vicem sustinebant.* *L. Magistratu* 25. ff. ad munic. aut quia , sicut Consules singuli alternis duodecim fascibus utebantur , ita Duumviri alternatim duos fasces praemittebant. Panciroll. de Magist. munic. c. 8. & post eum Pitisc. voce Duumviri ; Coloniae , & municipia omni cultu ad Ambitionem usque imitari , ac spirare quasi studebant urbem parentem ; cujus ex utero incolae traduces ad alias inhabitandas terras mittebantur. Hinc Decuriones alter veluti Senatus , ac simulacrum quoddam amplissimi ordinis in Urbe. Hoc ex corpore lecti Duumviri , quot Romae Consules. Quod si isti Duumviri totidem quasi Consules in ea republica praeerant , iisdem etiam modis ad istud Fastigium evehebantur , jam vero, uti superius ostensum est copiosissime, Consules non sine sordibus in Urbe matre creabantur ; necesse igitur erat , ut ne filii eadem tentando a parentum institutis deflecterent ; factisque propriis ostenderent , AMBITUM in municipiis quoque cessare haud posse , re , qua adipiscenda committebatur , statum pristinum occupante.

** Unde Modestinus l. un. ff. de l. J. de AMBITU : *Haec lex in Urbe hodie cessat, quia ad curam Principis Magistratum creatio pertinet, non ad populi favorem.*

III. Illo Jure itaque sub Imperatoribus , quantum ad crimen AMBITUS in municipiis commissum , usa est gens Romana ; contraque facientes per Senatus Consultum centum aureis cum infamia , puniebantur ; additum tamen legi erat , ut , si quis AMBITUS damnatus , alium eodem de scelere convicerit , in integrum restitueretur , non recepta tamen , quam mulctatus solverat , pecunia. *

D

* Id

* Id quod ex lege Calpurnia descendere adnotavit GRAVINA, in Doctissimis, quas cum orbe erudito communicavit, Originibus J. Civilis, quas recensuit, & adnotationibus auxit GODEFRIDUS MASCOVIUS Lipsiae 1737. in 4to.

IV. Atque haec quidem de crimine **AMBITUS** tollendo Pagani Legislatores moliebantur, ex quo autem Christianae veritatis lumen in orbe Romano resplenduit, eoque collustratus **CONSTANTINUS M.** Paganam superstitionem deseruit, nihil reliqui habere, quam ut illa, quae olim recte constituta erant, in usum revocaret, & novas insuper leges regendis moribus, & frangendis vitiis accommodatas constitueret, *inter quas prae ceteris eminere cum voluptate videmus illas, quas de **AMBITU** comprimendo sapientissime tulit, is enim sub Imperatore hoc caput erigere, & de Aula in curias transire coepisse ex latis contra legibus colligimus.

* **NAZARIUS** in Panegyrico, cap. XXXVIII. Similia observant **EUSEBIUS** in vita Constant. M. L. II. C. 30. & auctor incertus Panegyrici, Constant. Aug. dicti C. IV. demum, qui memoriam laudatissimi hujus Principis aeternam fecit aureo suo Constantino M. **FRANCISCUS BALDUINUS.**

V. Prima Constitutionum istarum his verbis concepta: *Si quis Judicio nostro se adeptum codicillos adstruxerit, & idem vel superna codicillorum impressio, vel scriptura adstipuletur interior, tamen si ad hoc pecuniam constabit separatam, nihilominus rejectus in plebem, quo plus extorquere conatus est, abducetur: hos enim solos, qui intra Palatium versati sunt, vel administrationibus functi, ad honores excipi oportebit, ceteris cunctis exemptis & suis restitutis. **

L. I. Cod. Theodof. de Honorariis Codicillis.

* Ad plenioram constitutionis istius intelligentiam dignitatum illorum temporum rationem exponere, unaque causas demonstrare, quae alterum honoris gradum ardentem concupiscere, negligere vero alterum, ac plane repudiare, Candidatos adegerint, juvabit: .. **DECURIONES**
publici

publici consilii causa, quod & Origo nominis ab **ULPIANO** in *L. Pupillis §. Decuriones ff. de Verb. sign.* exposita indicat, in municipiis, Coloniisque conscribentur: erantque suae Curiae quasi Senatores *L. omnes C. de Decur.* unde & *βουλευταί* Graecis appellantur. Per eosdem omnia civitatum munia explicabantur, nam & pecuniam publicam tractabant, annonae, uti civitati superesset, providebant, Legatos, Syndicos, tutores periculo suo constituiebant: tributa quoque, census, legata Reipublicae relicta eorum vigilantia ac sollicitudine exigebantur, omniumque in universum, quae civitatis administrationem respicerent, eis onus imponebatur. *L. 2. §. 1. cum seq. L. non debere. L. Libertus §. exigendi. L. Lucius. & L. Ult. §. Imperatores ff. ad Municip. L. ex facto ff. de negot. gest. L. Decuriones. C. de admin. rer. ad civit. pert.*

Tot muneribus obnoxii Decuriones cum essent, mirum videri non debet, si curiam, quoad posset, quisque defugeret adeo, ut poenae loco Christiani ab impiis Principibus, curiis addicerentur: quemadmodum Cassiodor. trip. Hist. L. 1. Cap. 9. & Lib. 6, Cap. 7. & Lib. 7. cap. ult. testatur.

Jam vero expeditior his sese muneribus, an oneribus dicam, eximendi modus haud supererat, quam Dignitates Aulicae, militiae Palatinae: ordinesque Sacri, de quibus omnibus erudite more suo **GUIDO PANCIO** in Notitia Dignitatum cum Orientis, tum Occidentis & Ezech. Spanheimius in Orbe Romano. p. m. 335. & seq.

His officiis vestiti, honorarios codicillos adeptae nimirum testes dignitatis, consequentur; Codicilli autem laudati duorum erant generum, *uni imaginarii, adsimulati, honorum adumbratorum, imaginariarum, & honorariarum Dignitatum* [verba sunt Codicis Theodosiani] quos adeptus quis est per suffragia, vel qualibet Ambitione pretio aut gratia emendicatus, atque de omnibus illis memorata loquitur **CONSTANTINIANA** constitutio;

Alteri contemplatione meritorum, & laborum tam toga, quam militia exantlatorum ergo dabantur, de quibus *L. 2. Cod. Theod. Confer. GODFREDI* Commentarium legibus his adscriptum.

VI. Altera, quam de **AMBITU**, emisit, sapientissimus Imperator, constitutione cautum est, Decuriones curiae oneribus eximi minime, dignitates si forte suffragio meruerint; haec vero hujus constitutionis sunt verba: *Si vero Decurio suffragio comparato perfectissimatus, vel Ducenae vel Centenae*

*vel Egregiatus meruerit Dignitatem declinare suam curiam cupiens, codicillis amissis, suae conditioni reddatur: ut omnium honorum & munerum civilium discussione perfunctus juxta legem municipalem aliquam praerogativam obtineat. **

L. 5. Cod. Theod. de Decurionibus.

* Quid hic sub suffragii nomine veniat, paucis est declarandum: Van Espen in Diss. ad legem Juliam de AMBITU seu de Officiorum Venalitate §. 3. CONSTANTINUM, suffragium, pro PECUNIA DATA accepisse autumat, eum in finem tit. de Suffragio in Codicis Justiniani Lib. IV. relatum adducens, mihi autem, quod pace tanti viri, quem impensè veneror, dictum sit, alia de vocabuli hujus apud antiquos usu sententia sedit, *Nimirum suffragia pro vocibus & scitis, quibus vel in Magistratu mandando, vel reo judicando, vel lege aut rogatione scienda; aliave re statuenda voluntatem quisque indicat, indicandis venisse.* L. 32. ff. de L. L. L. 5. ff. quod cujusque Univerfit. L. 6. ff. 1. ff. de Decurionibus, L. 8. ff. de muner. & honor. L. ult. C. de Silentiar. & Decur.

Suffragium etiam in constitutionibus auxilium, & *Patrocinium honorum adipiscendorum causa latum, ac praestitutum significat.* L. 1. si cert. pet. de Suffr. in Cod. Theod. L. 7. C. de Advoc. divers. Judic. Nunquam vero suffragium ipsos numos ad illud emendum datos significasse vel quam Van Espen ad suam stabiliendam sententiam attulit Cod. Justin. legem, inspicienti patebit.

VII. CONSTANTIIUS CONSTANTINI haud degener Filius Patris constitutionem poenali sanctione est profecutus, nempe: *ut, quicumque fugientes obsequia Curiarum, umbras & nomina adfectarint dignitatum, tricenas libras argenti inferre cogantur: manente illa praeterita inlatione auri, qua perpetua lege constricti sunt. **

* Verba sunt. L. 2. Cod. Theod. de honor. Codicillis.

VIII. Extrat quoque CONSTANTII alia adversus honorum mercaturas Constitutio in L. 25. C. Theod. de Decur. qua una deplorat, hujusmodi Nundinationibus desertas relinquere curias;

Quoniam

Quoniam emptae Dignitatis obtentu (ait) curias vacuatas esse non dubium est, placuit, ut cuncti, qui suffragiis Dignitatum insignia consecuti sunt, immeriti honoris splendore privati, civilium munerum solemnitate fungantur; eorum sane intemperatas, inconcussasque dignitates volumus permanere, qui vel Judio Provinciarum in officium legationis electi sunt, vel honestis testimonii adminiculis eritentes talium dignitatum privilegia, insigniaque meruerunt.

IX. In L. 26. Cod. Theod. de Decur. subjuncto CONSTANTII, & Constantis Impp. nomine emissa *faedari honores dicuntur illiberali isthoc Commercio; & lege 27. h. t. Sancitur, ut ad civica munera detrudantur ii, qui indebitae dignitatis infulas foeda familiaris rei vexatione * mercantur.*

* Id est, ut Van Espen Laud. Diss. bene monet, foeda rei familiaris erogatione, seu potius profusione. Adde commentarium GODOFREDI his legibus annexum.

X. Neque JULIANUS suo in tollendo AMBITUS crimine officio deesse voluit, * exstat enim Imperatoris hujus, qui multa alias male, haec tamen optime egit, constitutio L. I. Cod. Theod. si certum petatur: quae, cum verbis pulcherrimis sit expressa, piaculo mihi ducerem, suum nisi hic locum inveniret: *Foedis commentis, quae bonorum merito deferuntur, quidam occupare meruerunt, & cum meruissent in Rep. quolibet pacto versari, repetendam sibi pecuniam, quam inhoneste solverant, imprudenter, atque inhonestius arbitrantur, alii etiam, quae tunc donaverant, vel potius projecerant ob immeritas causas, invadenda denuo crediderint. Sed quia leges Romanae hujusmodi contractus penitus ignorant, omnem repetendi eorum, quae prodige, nefarieque projecerint, copiam prohibemus; qui itaque repetere nititur, vel repetuisse convincitur, & quod dedit, apud Suffragatorem ejus manebit, vel extortum restituet, & alterum tantum fisci viribus inferre cogatur. ***

* Sub CONSTANTIO Imp. cujus fasces JULIANUS suscepit, Palatinorum, & Aulicorum ope, seu suffragio quidam ad honores, & officia pervenerant, pecuniamque eum in finem suffragatoribus dederant, quae cum sub JULIANO reposceretur, & violenta quandoque manu eriperetur possessoribus, JULIANO illud hoc edicto visum est prohibere, addita, quam lex ipsa loquitur, poena, & omni in posterum repetitionis denegata facultate . . . ut & alias, si Juris ratio quaeritur, cum utriusque dantis inquam, & accipientis turpitudine versatur, potior semper est accipientis, & possidentis ratio, sive causa. L. 3. & 4. ff. de condict. ob turpem causam.

** Mentionem legis hujus facit AMMIANUS MARCELLINUS, L. 22. Immo & JULIANUS, biennio jam ante hanc legem latam, eo ipso die, quo Parisiis AUGUSTUS declaratus fuit, de honorum suffragiis, quin & adversus ea, aliquid caverat, uti refert idem AMM. MARCEL. L. 20. ubi JULIANUM ita loquentem inducit: *Ut autem rerum integer ordo servetur, praemiaque virorum fortium maneant incorrupta, nec honores AMBITIO praeripiat clandestina, id sub reverenda consilii vestri facie statuo, ut neque civilis quisquam Judex, nec militiae Rector, alio quodam praeter merita suffragante ad potio-rem veniat gradum, non sine detrimento pudoris eo, qui pro quolibet petere tentaverit discessuro . . .*

Digna profecto verba, quae ad memoriam hominum sempiternam in aes incisa, pro Rostris omnium civitatum proponantur, in eo etiam albo, quod nemo non legere possit, nemo unquam ausit refigere.

XI. Vitium AMBITUS, cum Eunuchorum, Libertorum, Palatinorum, aliorumque Aulicorum apud Imperatores potentia crevisse, & decrevisse, Historia temporum illorum nos uberrime docet, maxima autem incrementa eorum regnum sub Theodosio coepisse ZOSIMUS testis est, Libro 4. haec in verba erumpens:

Spadonum plerique, quos
vellent Rectores subvehebant, & totius Imperii potestatem habebant, Principis animum, quo vellent, flectentes; pergit idem Autor nonnullis interjectis: Cum enim temerè & in indignos publica insumeret, pluribus egere coepit pecuniis, ea que re Provinciarum administrationes venales proposuit quibusvis accedentibus

dentibus nulla existimationis aut honestae vitae ratione habita, quin eum idoneum Judicans, qui agri vel argenti plus affervet, adeoque videre erat collectarios & nummularios, aliosque, professiones in foro foedissimas obeuntes, Magistratum insignia ferre, majoremque pecuniae vim habentibus provincias tradere * Zosimi loco optime concinit, quod Claudianus Lib. 1. de Eutropio Eunucho his Theodosianis temporibus :

Quidquid se Tygris ab Aemo

Dividit, hoc certa proponit merce locandum
 Institor Imperii, caupo famosus honorum
 Hic Asiam villa pactus regit : ille redemit
 Conjugis ornatu Syriam : dolet ille paterna
 Bithynos mutasse domo, suffixa patenti
 Vestibulo pretiis distinguit regula gentes.
 Tot Galatae : tot Pontus erat, tot Lydia nummis :
 Si Lyciam tenuisse velis, tot millia ponas :
 Si Phrygas, adde parum : propriae solatia fortis
 Communes vult esse notas, & venditus ipse
 Vendere cuncta cupit, certantem saepe duorum
 Diversum suspendit onus, cum pondere Judex
 Vergit, & in geminas nutat Provincia lances,
 Non pudet, heu superi, populos venisse sub hastâ
 Vendentis : certe pudeat, quod jure sepultum
 Mancipium tot regna tenet, tot distrahit urbes.

* Equidem est hoc fatum CONSTANTINI M. insequentium Christianorum Imperatorum, quin & Theodosii nostri, ut pleraeque eorum actiones perstringantur a Coaetaneis scriptoribus, immo & recentiorum Christianorum quam plurimis, ZOSIMO quoque Pagano tale quid excidisse non immerito suspicatur Van Espen in laudata saepius dissertatione ; non tamen omnia de THEODOSIO hic narrata esse conficta vel ipse S. Chrysostomus probat, homil. 16. ad pop. Antiochenum sic scribens : *Magistratus non penitus sunt animi virtutis demonstrationes : pecuniis enim sunt venales, & amicorum vindicantur assentionibus.* Verum inde minime gentium probare voluerim **AMBITUM** sub **THEODOSIO**

DOSIO ita invaluisse, ut nullis amplius legibus coerceretur; Quin contrarium ex legibus mox afferendis luculenter ob oculos ponemus.

XII. THEODOSIUS SYAGRIO, & EUCHARIO Coss. sic statuit: *

*Officiis publicis, atque militiae muneribus, expertes, quos habent, secretae quietis umbracula; quibus honorum omnium species suffragio est magis parta, quam merito, inter se potius volumus de tempore agitare discrimen, quam cum his ulla usurpatione conjungere, quos non adumbratis honoribus, sed in actu positi sint, mortalitate conjunximus. ***

* L. 7. Cod. Theod. de Honor. Codicil.

** Opponit hic Imperator laudatissimus vitam solitariam, atque umbraticam inelyto eorum vitae generi, qui meritis in Rempublicam suis, omnium oculis obversati sunt, hosque inter se de temporis ratione [quoad acquirendos nempe honorum titulos] certare permittit, ceteris adumbras, & solitudines, quibus adfueti, remissis.

XIII. Cum autem, uti temporum istorum Historia nos docet, THEODOSIUS non omni, quo potuisset, conatu, huic sese vitio opposuisset, serpere coepit, atque talia pridem incrementa capere, ut HONORIUS, & ARCADIVS THEODOSII Filii aulam ineptissimis Ministris, curias indotis judicibus, municipia denique indignissimis Praesidibus repleta invenerint; haec tandem pestis, ut a Republica averteretur, HONORIUS sequentem emisit constitutionem: *

*Quisquis Judici foenebrem pecuniam mutuaverit. ** Si in Provincia fuerit versatus, quasi emptor legum atque Provinciae, vel si quis collectarius honoris pretium dederit Ambienti: exilii poena una cum ipso Judice plectetur.*

* L. Pen. Cod. Just. Si certum pet.

** Hoc est, recepturus ab eo pecuniam cum in Provinciam, cui praest, venerit, ut sit sensus: is, qui Praesidi Provinciae foenebrem pecuniam mutuaverit, recepturus ab eodem, si vel cum in eam Provinciam, cui praest, ipse creditor venerit, exilio mulcatur, quod furti auctor ei fiat, quasi emp-

DOSIO it
contrarium

XII. THE
sic statuit : *

partes, quos
omnium specie
potius voluma
la usurpatione
in actu positi

* L.

** Opponit h
ticam incl
omnium oc
ad acquire
umbras, &

XIII. Cum
cet, THEO
huic sese viti
dem increme
THEODOS
etis iudicibus
pleta invener
retur, HON

Quisquis
Provincia f
ciae, vel f
ti : exilii

* L.

** Hoc est, u
venerit, u
mutuaverit
ipse creditor

ORCI

perceretur ; Quin
oculos ponemus.

CHARIO Coff.

muneribus, ex
quibus honorum
merito, inter se
quam cum his ul
s honoribus, sed

am, atque umbra
Rempublicam suis,
poris ratione [quo
ermittit, ceteris ad

Historia nos do
nisset, conatu,
atque talia pri
& ARCADIVS
ris, curias indo
s Praesidibus re
epublica averten
tionem : *

verit. ** Si in
n atque Provin
dederit Ambien
r.

inciam, cui praest,
foenebrem pecuniam
rovinciam, cui praest,
or ei fiat, quasi emp
ter

